

دانشگاه بلوچستان

شیوه نامه

آموزش الکترونیکی دانشگاه سیستان و بلوچستان
نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

مقدمه

یادگیری ترکیبی مؤثر مستلزم بازنگری در شیوه های تدریس و طراحی مجدد ساختار دوره است. اساتید نباید فقط به خاطر فناوری از فناوری استفاده کنند، بلکه باید از آن برای بهبود نتایج یادگیری و افزایش مشارکت یادگیرنده استفاده نمایند. ضمن اینکه، از سوی مدیران باید اطمینان حاصل شود که رویکردهای آموزشی جدید، انتظارات یادگیری را برآورده می سازد. بدین منظور، در راستای ساماندهی و کارآمدسازی آموزش های الکترونیکی، معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان اقدام به تدوین شیوه نامه ای در این خصوص نموده است که مقررات آن از نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۱ - ۱۴۰۰ لازم الاجرا است.

بخش اول: اصول، اهداف، تعاریف و قلمرو شمول

ماده (۱) اصول و اهداف

تدوین این شیوه نامه مبتنی بر اصول بنیادینی چون انسجام، سازگاری و تطبیق پذیری، عدالت و برابری، قانون مداری، شفافیت، کارآمدی (یادگیری اثربخش) و کارایی، توانمندسازی و چابک سازی، معقول و متعارف سازی فرایند آموزش الکترونیکی و نیز، انعطاف پذیری و متناسب سازی سطح آموزش الکترونیکی دانشگاه با استانداردهای پذیرفته شده جهانی است. بر این پایه، اهدافی مانند انتظام آموزشی، حمایت از رویکردهای نوآورانه مطلوب، نیازسنجی و ارزیابی مستمر تأثیرات، تعامل اثرآفرین یادگیرنده و مشارکت فعال طرفین رابطه آموزشی، هدایت و راهبری یادگیرندگان، ایجاد سهولت و انگیزه، مسئولیت پذیری و مشارکت همگانی، متناسب نمودن امکانات و اهداف شایسته آموزشی در فضای مجازی مدنظر خواهد بود.

ماده (۲) اختصارات و تعاریف

الف- آموزش الکترونیکی: استفاده مناسب از فناوری اطلاعات و شبکه های ارتباطی در امر آموزش و یادگیری، به گونه ای که خود انگیزش، ارتباط، کارایی و فناوری را با هم ترکیب کند.

ب- سامانه مدیریت آموزش الکترونیکی (LMS): محیطی مبتنی بر وب که وظیفه ارائه محتوای آموزشی را به صورت الکترونیکی برعهده دارد و تمامی فعالیت های آموزشی اساتید و دانشجویان را ثبت، پیگیری و مدیریت می نماید. امکانات برگزاری آزمون های الکترونیکی را نیز داراست.

ج- سامانه کلاس برخط: سامانه الکترونیکی برگزاری کلاس برخط است که این سامانه در دانشگاه در حال حاضر با استفاده از نرم افزار ادوبی کانکت (Adobe Connect) یا بیگ بلو باتن (BigBlueButton) فراهم شده است.

د- بستر آموزش الکترونیکی دانشگاه: یکی از سامانه های بند (ب) یا (ج) است.

ه- محتوای الکترونیکی: فایل هایی که توسط اساتید با قالب های مختلف از جمله مستندات، اسلایدهای صداگذاری شده، فایل های صوتی، فیلم یا پویانمایی آموزشی، به کمک نرم افزارهای مختلف تولید می شوند.

و- محتوای الکترونیکی آموزشی: هر نوع محتوای الکترونیکی که در آن تدریس استاد به شیوه صوتی - تصویری بر روی محتوای درسی صورت پذیرد را گویند. این نوع محتوا به کمک برنامه های ساخت و تولید محتوا و با رعایت استانداردهای آموزشی، تولید و به منظور استفاده دانشجویان در سامانه مدیریت آموزش الکترونیکی بارگذاری می شود.

ز- محتوای الکترونیکی کمک آموزشی: هر نوع محتوایی غیر از محتوای الکترونیکی آموزشی تولید شده توسط استاد که برای کمک به فهم بیشتر درس در سامانه مدیریت آموزش الکترونیکی قرار می گیرد؛ شامل فیلم های موجود در اینترنت، وبگاه های معرفی شده، شبیه سازی های اینترنتی، اسکن کتاب، اسلاید بدون صدا و فایل های pdf بدون صدا و ...

ح- آموزش برخط (online): به آموزش و برقراری ارتباط تعاملی و زنده بین استاد و دانشجو در بستر آموزش الکترونیکی دانشگاه، گفته می شود.

ط- آموزش برون خط (offline): به عرضه محتوای الکترونیکی آموزشی درس در سامانه مدیریت آموزش الکترونیکی، بدون برقراری ارتباط تعاملی و زنده بین استاد و دانشجو گفته می شود.

ی- آموزش حضوری: به روش آموزش سنتی می گویند که استاد و دانشجو در کلاس درس، حضور فیزیکی دارند.

ک- آموزش ترکیبی: این نوع آموزش، ترکیبی از آموزش برخط/حضوری و برون خط است که انواع مختلفی دارد. یکی از بهترین انواع آن برای تدریس دانشگاهی، نوع آموزش ترکیبی معکوس است که در آن، برعکس روش حضوری که استاد در کلاس سخنرانی می کند و دانشجویان در منزل به حل تمرین و مسئله می پردازند، ابتدا محتوای الکترونیکی آموزشی بخشی از درس به صورت برون خط در اختیار دانشجو قرار می گیرد. سپس، کلاس درس برخط/حضوری، بر اساس سناریویی که استاد درس برای یادگیری مؤثر و ارزیابی مستمر تعریف می نماید، مثل پرسش و پاسخ بین استاد و دانشجو یا گروه های مختلف از دانشجو ها، حل تمرین و مسئله، انجام یک پروژه کوچک یا مرور مطالب درس، تشکیل می گردد.

ل- طرح درس: برنامه ای برای یک نیم سال تحصیلی است که مبتنی بر آخرین مصوبات شورای عالی برنامه ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای درس مورد نظر است. طرح درس الکترونیکی باید شامل اهداف مورد انتظار از برنامه درسی، معرفی منابع، روش ارزشیابی و بارم-بندی آن و طرح ارائه مطالب در ۱۶ هفته آموزشی باشد. پیشنهاد می شود طرح درس کلی به صورت فایل مجزا آورده شود و در هر فصل هم اهداف جزئی مشخص شوند.

م- کلاس جبرانی: اگر کلاس برخطی به هر دلیلی تشکیل نشود و یا استاد تشخیص دهد با کلاس های مصوب، سیلابس درس پوشش داده نمی شود، اقدام به تشکیل کلاس هایی خارج از زمان هفتگی درس می کند که به آن کلاس جبرانی می گویند.

ن- حضور و غیاب: منظور بازه های زمانی است که استاد و دانشجویان در بستر آموزش الکترونیکی با هم به تعامل آموزشی می پردازند. در آموزش برخط این تعامل بیشتر در زمان برگزاری کلاس برخط است و در روش آموزش ترکیبی، علاوه بر زمان کلاس برخط/حضوری، می تواند زمان تعامل دانشجو با محتوای الکترونیکی آموزشی و زمان هایی که استاد درس برای تکمیل فعالیت ها مشخص نموده را نیز شامل شود.

س- ارزشیابی: جمع آوری و به کارگیری اطلاعات در جهت اتخاذ تصمیم برای یک برنامه آموزشی را گویند.

ع- تقلب: ارائه هرگونه مستندات و مدارک از جانب استاد درس که تقلب علمی دانشجو را محرز کند، تقلب علمی در نظر گرفته می شود. همچنین، ورود موازی دو یا چند دانشجو از دستگاه های مختلف به سامانه آزمون با یک نام کاربری، یا استفاده چندین نفر از یک نشانی آی-پی از مصادیق تقلب محسوب می شود. قوانین مربوط به تقلب توسط کارگروه انضباطی به دانشجویان ابلاغ می گردد.

ف- شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه: به منظور سیاست گذاری در امور آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه، آیین نامه و مقررات، بررسی برنامه های آموزشی جدید و ارزیابی برنامه های آموزشی موجود، بررسی درخواست های آموزشی دانشجویی و تصمیم سازی مطابق با شیوه نامه تفویض اختیارات تشکیل شده است. اعضای این شورا عبارتند از: معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه، معاون پژوهشی و فناوری دانشگاه (در صورت ضرورت حضور در خصوص موضوعات مرتبط)، مدیر کل تحصیلات تکمیلی دانشگاه، مدیر کل خدمات آموزشی دانشگاه، معاونین آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده ها و مدیران استعدادهای درخشان، دوره های آزاد، دفتر شاهد و ایثارگران و نظارت و ارزیابی (در صورت ضرورت حضور در خصوص موضوعات مرتبط).

ص- کارگروه استانداردسازی و تعالی آموزش الکترونیکی: کارگروهی است که به پیشنهاد شورای سیاست گذاری دانشگاه باهدف ارتقاء حوزه آموزش و برنامه ریزی و استانداردسازی آموزش های الکترونیکی و ترکیبی در دانشگاه، تشکیل شده است. اعضای آن، رئیس مرکز آموزش های الکترونیکی و یک نماینده هیئت علمی از هر دانشکده که توسط رئیس دانشکده معرفی گردیده است، هستند.

ماده (۳) قلمرو شمول

از تاریخ تصویب این شیوه نامه، اجرای مقررات آن در تمامی دروس ارائه شده در همه مقاطع تحصیلی دایر در دانشگاه سیستان و بلوچستان الزامی است.

تبصره: جز در مواردی که به صراحت در این شیوه نامه بیان شده است، سایر قوانین و مقررات مربوط به آموزش الکترونیکی مطابق با قوانین آموزش حضوری دانشگاه خواهد بود.

بخش دوم: ضوابط و مقررات آموزشی

ماده ۴) عضو هیئت علمی / مدرس در حیطه آموزش الکترونیکی نیاز است که توانمندی های زیر را کسب نماید:

الف- افزایش مهارت های رایانه، تدریس، تولید محتوای الکترونیکی آموزشی و ارزشیابی در بستر آموزش الکترونیکی

ب- آشنایی کامل با سامانه مدیریت آموزش الکترونیکی و کسب اطلاع از شیوه نامه و دستورالعمل های دانشگاه در این خصوص

ج- آشنایی کامل با یکی از دو سامانه کلاس برخط

ماده ۵) مرجع فعالیت های آموزشی، اطلاعات و موارد این شیوه نامه و در مواردی که ذکر نشده، آیین نامه ها و مقررات آموزشی دانشگاه است، و مبنای کلیه فعالیت های تدریس و ارزیابی آموزش الکترونیکی، منحصراً بستر آموزش الکترونیکی دانشگاه است. استفاده از سایر ابزارهای برگزاری کلاس مانند شبکه های اجتماعی یا پیام رسان ها برای برگزاری جلسات درس و ارائه محتوای آموزشی قابل قبول نمی باشد. اگرچه پیشنهاد می شود برای هر درس یک گروه در پیام رسان ها صرفاً برای اطلاع رسانی و ارتباط سریع تر با دانشجویان ایجاد گردد.

تبصره: تعیین یک راه ارتباطی برای انتقال پیام های بین دانشجو و استاد در طول ترم ضروری است. البته، ایمیل اساتید، تالارهای گفتگو و پیام رسان سامانه مدیریت آموزش الکترونیکی، مراجع مورد تأیید دانشگاه برای اطلاع رسانی و یا پاسخگویی به درخواست های دانشجویان هستند.

ماده ۶) روش تدریس الکترونیکی مورد قبول دانشگاه، یکی از دو روش آموزش برخط/حضور یا آموزش ترکیبی است که استاد بر اساس ماهیت درس خود و مؤثر بودن آن در فرایند یادگیری دانشجو، انتخاب می نماید.

تبصره ۱: ضروری است اولین جلسه درس برای آشنایی استاد و دانشجویان با یکدیگر و ارزیابی استاد از سطح دانش دانشجویان در درس موردنظر به صورت برخط/حضور تشکیل شود. در این جلسه روش تدریس، طرح درس و نحوه اطلاع رسانی استاد به دانشجویان شرح داده می شود.

تبصره ۲: ضروری است سرفصل درس مصوب وزارت علوم و طرح درس استاد، در ابتدای هر ترم تحصیلی توسط استاد درس در صفحه سامانه مدیریت آموزش الکترونیکی مربوط به هر درس بارگذاری شود.

ماده ۷) محتوای الکترونیکی در روش تدریس ترکیبی باید محتوای الکترونیکی آموزشی باشد که توسط استاد درس، تولید و در سامانه بارگذاری شده است. در دستورالعمل الف نرم افزارهایی مناسب برای تهیه محتوای الکترونیکی آموزشی معرفی شده اند. در تدریس به صورت آموزش برخط/حضور هم بایسته است قبل از جلسه برخط/حضور، استاد فایل ها یا اسلایدهای درس را در قالب pdf در سامانه مدیریت آموزش الکترونیکی، به عنوان محتوای الکترونیکی کمک آموزشی بارگذاری کرده و در اختیار دانشجویان قرار دهد.

تبصره ۱: محتوای آموزشی موجود بر روی اینترنت یا دیگر اساتید فقط می توانند به عنوان محتوای الکترونیکی کمک آموزشی استفاده شوند.

تبصره ۲: مرکز آموزش های الکترونیکی باید اقدامات لازم برای تهیه و آموزش های لازم برای نصب، و کار با نرم افزارهای مناسب را برای استفاده اساتید فراهم آورد.

ماده ۸) مدت زمان کلاس در روش تدریس برخط/حضور، مطابق با کلاس های حضوری، به ازای هر واحد درسی در هر هفته، ۵۰ دقیقه کلاس برخط است. در روش ترکیبی، در صورت بارگذاری محتوای الکترونیکی آموزشی، زمان محتوای ارائه شده حداقل ۲۵ دقیقه برای هر واحد درسی در هر هفته است و در صورت برگزاری کلاس برخط/حضور، زمان کلاس همان ۵۰ دقیقه است که نسبت بین آنها در طول ترم، با نظر استاد و با توجه به ماهیت درس، تعیین می شود.

تبصره ۱: ضروری است که در روش تدریس ترکیبی، حداقل یک سوم جلسات، مطابق برنامه کلاسی سامانه آموزشی گلستان، به صورت برخط/حضور برگزار شوند و نیز این جلسات در طول ترم تحصیلی توزیع شوند.

تبصره ۲: کلاس های برخط باید توسط اساتید ضبط شوند تا در اختیار دانشجو قرار داده شود.

تبصره ۳: ضروری است استاد درس، کلاس های جبرانی را با هماهنگی دانشجویان در ساعاتی که از طرف مدیریت آموزش های الکترونیکی دانشگاه، کم ترافیک اعلام می شود برگزار کند و یا به جای آن محتوای الکترونیکی آموزشی ایجاد و بارگذاری نماید.

تبصره ۴: کلاس برخط بدون حضور دانشجو در زمان غیر ساعت برنامه کلاسی ارزشی ندارد چون هدف از کلاس برخط، تعامل فعالانه و مؤثر میان طرفین رابطه آموزش است.

ماده ۹) در روش تدریس ترکیبی، محتواهای الکترونیکی آموزشی تولید شده باید در قطعات حداقل ۱۰ دقیقه تا حداکثر ۲۵ دقیقه طراحی شوند؛ تا باعث خستگی دانشجو در هنگام مشاهده نگردند و دانشجو فرصت فکر کردن پیدا کند. در تدریس برخط هم ضروری است استاد درس اسلاید یا فایل مورد تدریس را در سامانه کلاس برخط به اشتراک گذاشته و تدریس نماید (سخنرانی تنها نباشد) و باید تعامل فعالانه، مؤثر و مطلوب با دانشجویان هم وجود داشته باشد.

تبصره ۱: تشخیص ضرورت به اشتراک گذاری اسلاید یا فایل در حین تدریس، بر عهده گروه های آموزشی هر دانشکده است.
تبصره ۲: توصیه می شود که استاد در حین تدریس وب کم خود را نیز فعال کند تا ارتباط بهتری بین استاد و دانشجو برقرار شود.

ماده ۱۰) ضروری است محتوای الکترونیکی آموزشی درس یا کلاس های برخط، بر اساس این شیوه نامه و ماهیت درس به نحوی برنامه ریزی و ارائه شود که سرفصل درس را در چارچوب تقویم آموزشی و برنامه زمان بندی ارائه دروس در ترم تحصیلی پوشش دهد.

ماده ۱۱) باید با استفاده از روش های مختلف دانشجو را ملزم کرد که همراه مطالب تدریس شده کلاس پیش برود. این روش ها می توانند بسته به ماهیت درس و روش تدریس، از موارد زیر باشند:

- ✦ در روش تدریس ترکیبی، استفاده از نرم افزارهایی که محتواهای الکترونیکی آموزشی آنها قابلیت الزام دانشجو به دیدن محتوا را فراهم می کنند (در دستورالعمل الف معرفی شده اند).
- ✦ گذاشتن تکلیف، طرح سؤال یا خلاصه درس مثلاً در ده خط، یا ارائه صوتی خلاصه برای هر فصل
- ✦ سؤال شفاهی از دانشجویان در جلسات برخط/حضور توسط استاد و در نظر گرفتن نمره برای آن
- ✦ طرح سؤال مباحثه از درس در گروه های مباحثه توسط استاد
- ✦ گذاشتن آزمون های خودارزیابی در انتهای هر فصل درس که می توانند سؤال هایی ساده باشند در حد اینکه دانشجو درس را خوانده یا نه. در این خصوص می توان از سؤال های بله/خیر، جواب کوتاه و چند گزینه ای استفاده نمود.
- ✦ برگزاری آزمون هایی بعد از هر فصل

تبصره: استاد درس می تواند با استفاده از تجربه خویش، از روش های دیگری نیز در بستر آموزش الکترونیکی دانشگاه و در راستای آموزش الکترونیکی مطلوب استفاده نماید.

ماده ۱۲) آموزش تمامی محتوای دروس عملی یا بخشی از آن به صورت الکترونیکی، در شرایط اضطرار مانند دوران کرونا به تشخیص گروه آموزشی امکان پذیر است.

ماده ۱۳) فعالیت ها و حضور دانشجو در کلاس برخط به صورت خودکار در سامانه مدیریت آموزش الکترونیکی ثبت می گردد و مبنای حضور و غیاب دانشجو است. نحوه انجام حضور و غیاب در تدریس ترکیبی بنا به نظر استاد درس تعیین می گردد. در روش تدریس برخط/حضور، عدم حضور دانشجو در بیش از سه شانزدهم کلاس ها مجاز نیست.

ماده ۱۴) ارزشیابی الکترونیکی دروس باید به صورت مستمر و در طول ترم با ارائه تکالیف، پروژه، سمینار، تمرین، آزمون های مستمر و آزمون پایانی صورت گیرد. از آنجا که آموزش الکترونیکی فعالیت محور است، ضروری است بیش از ۵۰ درصد از نمره درس به فعالیت های دانشجو در طول ترم اختصاص یابد. استفاده از آزمون شفاهی در کنار آزمون های کتبی جهت ارزیابی دقیق تر میزان یادگیری دانشجو توصیه می شود. سوابق ارزیابی های مستمر باید در سامانه مدیریت آموزش الکترونیکی ثبت گردد و قابلیت مراجعه و بررسی مجدد را دارا باشد.

ماده ۱۵) مدت زمان آزمون باید به صورت دقیق، معقول و متعارف تنظیم شود یعنی نه خیلی کم که باعث اضطراب دانشجو شود و نه خیلی زیاد که امکان تقلب را فراهم کند. مدت زمان باید به گونه ای باشد که یک دانشجو متوسط بتواند در آن زمان به تمامی سؤالات پاسخ دهد. همچنین در تعیین مدت زمان آزمون، مواردی همچون زمان لازم برای عکس گرفتن از پاسخ نامه و بارگذاری در سامانه لحاظ شود. وانگهی، دقت شود که مدت زمان آزمون (شروع تا پایان) حتماً از مدت مهلت آزمون حدود پنج دقیقه بیشتر نباشد.

تبصره: ضروری است برای تمام آزمون های الکترونیکی مهلت آزمون تنظیم شود تا شمارنده، زمان باقیمانده دانشجو را نشان دهد.

ماده ۱۶) در زمان آزمون بایسته است استاد درس در سامانه حضور داشته باشد و راه های جایگزین مانند اعلام ایمیل یا شناسه استاد در شبکه های پیام رسان برای ارسال پاسخ سؤالات، در صورت اختلال یا قطع ارتباط با سامانه را به دانشجویان معرفی نماید. ضمن اینکه می توان این اطلاعات را به همراه دیگر اطلاعات آزمون، در توصیف آزمون قید کرد.

تبصره: در صورت اختلال و یا قطع ارتباط با سامانه مدیریت آموزش الکترونیکی در زمان آزمون، اگر مشکل زود برطرف شد با افزودن زمان تلف شده به زمان آزمون دانشجویان، آزمون ادامه یابد. اگر آزمون به طور کلی دچار اشکال شد استاد درس در صورت صلاحدید می تواند با هماهنگی مرکز آموزش های الکترونیکی آزمون را در وقت مناسب دیگری برگزار کند، آزمون شفاهی بگیرد یا از دیگر روش های تجربی خود در بستر آموزش الکترونیکی دانشگاه استفاده نماید.

ماده (۱۷) بررسی تخلف یا تقلب، بر اساس آیین نامه کمیته انضباطی و شیوه نامه اجرایی آن و ارائه مستندات و مدارک کافی انجام می شود. شورای انضباطی تنها مرجع رسیدگی به تخلفات دانشجویان است. در صورت محرز شدن تخلف دانشجو، از اساتید محترم درخواست می شود از درج نمره برای دانشجو اجتناب نموده و نسبت به ثبت تقلب (شامل اطلاعات لازم و تعیین میزان انتفاع از تقلب) در صورت جلسه گروه آموزشی اقدام نموده و مراتب از طریق معاونت محترم آموزشی جهت رسیدگی در اختیار شورای انضباطی دانشگاه قرار گیرد.

تبصره: مصادیق مختلف تقلب توسط کمیته انضباطی به اطلاع اساتید و دانشجویان رسانده می شود.

ماده (۱۸) در صورت عدم حضور دانشجو در آزمون الکترونیکی پایان ترم، در سامانه گلستان برای وی غیبت ثبت می شود. چنانچه دانشجویی متقاضی عدم ثبت غیبت و درج نمرات فعالیت های مستمر طول ترم خود به جای غیبت امتحانی باشد، باید درخواست خود را ظرف سه روز از زمان امتحان توسط ایمیل به استاد درس ارسال نماید و یا از طریق سامانه به اطلاع وی برساند.

ماده (۱۹) باتوجه به قابلیت سامانه مدیریت آموزش الکترونیکی گروه های آموزشی می توانند با رعایت ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نسبت به پذیرش دانشجو ایرانی و غیرایرانی از خارج و برگزاری دوره های مشترک و یا بین الملل با دانشگاه های غیرایرانی اقدام نمایند.

ماده (۲۰) حقوق مالکیت فکری تمامی محتوای الکترونیکی آموزشی تولید شده در دروس، به صورت مشترک متعلق به دانشگاه سیستان و بلوچستان و عضو هیئت علمی/مدرس است.

ماده (۲۱) مدیریت فناوری اطلاعات دانشگاه سیستان و بلوچستان متولی فراهم سازی و پشتیبانی سخت افزاری و نرم افزاری از سامانه مدیریت آموزش الکترونیکی دانشگاه است.

ماده (۲۲) مرکز آموزش های الکترونیکی دانشگاه سیستان و بلوچستان متولی راهبری آموزش الکترونیکی دانشگاه است.

ماده (۲۳) شورای آموزشی دانشگاه مسئولیت نظارت و اجرای این شیوه نامه و دفتر نظارت و ارزیابی دانشگاه مسئولیت برخورد با موارد مخالف با شیوه نامه را برعهده دارند.

ماده (۲۴) این شیوه نامه، شامل ۲۴ ماده و دو بخش

(۱) اصول، اهداف، تعاریف و قلمرو شمول

(۲) ضوابط و مقررات آموزش الکترونیکی و یک دستورالعمل پیوست، توسط کارگروه استانداردسازی و تعالی آموزش الکترونیکی تنظیم و در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۱۲ در شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان به تصویب رسید. از این تاریخ، تمامی آیین نامه های ناظر به آموزش الکترونیکی مغایر با آن در دانشگاه و نیز شیوه نامه آموزش الکترونیکی مصوب ۱۴ بهمن ۱۳۹۹، نسخ و از درجه اعتبار ساقط اند.

معرفی نرم افزارهای مناسب برای تولید محتوای الکترونیکی

۱- نرم افزار FastStone Capture

یک ابزار قدرتمند، کم حجم و درعین حال با امکانات کامل ضبط صفحه نمایش و ضبط کننده ویدئوی صفحه است که می توان از آن برای تهیه تصاویر مورد نیاز در محتوای الکترونیکی استفاده نمود. این نرم افزار به شما این امکان را می دهد که به راحتی هر چیزی را روی صفحه از جمله پنجره ها، اشیاء، منوها، تمام صفحه، مناطق مستطیل شکل/دست آزاد/ ثابت و همچنین پنجره ها یا صفحات وب لغزنده را ضبط و حاشیه نویسی کنید. همچنین به شما امکان می دهد تمام فعالیت های صفحه نمایش از جمله تغییرات روی صفحه، گفتار از میکروفون، صدا از بلندگوها، حرکات ماوس و کلیک ها را در فایل های ویدئویی بسیار فشرده ضبط کنید. ابزارهای ویرایش شامل حاشیه نویسی (متون، خطوط پیکان، برجسته)، تغییر اندازه، برش، تیز کردن، واترمارک، اعمال جلوه های لبه و بسیاری موارد دیگر است. سایر ویژگی ها عبارت اند از: اسکن تصویر، کلیدهای میانبر سراسری، تولید خودکار نام فایل، پشتیبانی از ویرایشگرهای خارجی، انتخاب گر رنگ، ذره بین صفحه و خط کش. این نرم افزار می تواند تصاویر را در قالب های TGA، PNG، PCX، JPEG، GIF، BMP و PDF ذخیره کند. ضبط کننده داخلی صفحه نمایش، فیلم ها را با قالب WMV (ویندوز مدیا ویدئو) ذخیره می کند. دیگر ویژگی های این نرم افزار عبارت اند از:

- امکان تبدیل دو یا چند عکس به یک عکس
- امکان تبدیل دو یا چند عکس به یک فایل PDF
- امکان انجام کارهای مختلف روی عکس
- پشتیبانی کامل از زبان فارسی
- امکان ویرایش ویدئوی ضبط شده

۲- نرم افزار Audacity

نرم افزاری است رایگان و منبع باز که برای ضبط و ویرایش صدا و همچنین تست کیفیت سامانه صوتی از آن می توان استفاده نمود. دقت کنید که فایل صدا به تنهایی محتوای الکترونیکی آموزشی نمی باشد.

۳- نرم افزار FlashBack Pro

FlashBack یک ضبط کننده صفحه است یعنی از آنچه در صفحه رایانه خود می بینید می تواند فیلم بسازد. این نرم افزار امکان ضبط از صفحه را به صورت تمام صفحه، پنجره یا ناحیه دلخواه به همراه ضبط صدا از میکروفن یا رایانه و ضبط حرکات ماوس، را داراست. علاوه بر ضبط، امکان ویرایش فیلم ضبط شده به همراه ابزارهای قدرتمند هم وجود دارد. مهم ترین کارهایی که در این نرم افزار امکان پذیر است شامل موارد زیر است:

- امکان ویرایش صدا و تصویر به صورت فریم به فریم
- امکان تقویت صدا و حذف نویز
- افزودن صدا، تصویر و ویدئو به صورت تصویر در تصویر به فیلم ضبط شده
- امکان ذخیره صدا به صورت مجزا با قالب mp3
- امکان بزرگ نمایی، برش صفحه، افزودن افکت تصویری
- امکان صدور فیلم تولید شده به قالب های مختلف مثل gif، mp4، wmv و ...
- امکان فشرده سازی ویدئوی خروجی تهیه شده و کم کردن حجم فایل تولیدی
- امکان فشرده سازی بیشتر فایل های mp4
- پشتیبانی کامل از زبان فارسی
- استفاده از این نرم افزار برای تهیه فیلم آموزشی از نرم افزارهای مختلف توصیه می شود. همچنین با اجرای این نرم افزار و نمایش اسلاید و صحبت کردن روی آنها نیز می توان محتوای الکترونیکی آموزشی تهیه نمود. نرم افزارهای مشابه این نرم افزار هم زیاد هستند مثل Snag it, Camtasia Studio و ...

۴- نرم افزار Ispring

یک مجموعه ابزار تألیف محتوای همه‌جانبه است که امکان تولید محتوای الکترونیکی آموزشی استاندارد و باکیفیت بالا را می‌دهد. این ابزار که کاملاً با پاورپوینت ادغام شده است، به ساخت دوره‌های برخط حرفه‌ای کمک می‌کند که از نظر آموزشی صحیح و از نظر بصری جذاب باشند. جدا از تبدیل پاورپوینت‌ها به دوره‌های الکترونیکی تعاملی، می‌توانید فیلم‌ها، اسکرین‌کست‌ها و شبیه‌سازی‌ها را در دوره‌ها بگنجانید. این دوره‌ها روی رایانه‌های رومیزی، رایانه کیفی و تلفن همراه اجرا می‌شوند. محتوای آموزشی استاندارد این مزیت بسیار خوب را داراست که تعامل دانشجو با محتوا را گزارش می‌دهد یعنی فعالیت‌های دانشجو روی محتوا کاملاً مشخص است. مهم‌ترین مزایای این نرم‌افزار عبارت‌اند از:

- تبدیل پاورپوینت به محتوای الکترونیکی آموزشی: با توجه به اینکه اکثر اساتید برای ارائه درس فایل پاورپوینت دارند، با استفاده از این نرم‌افزار و ضبط صدای استاد روی اسلایدها به سادگی می‌توان محتوای الکترونیکی آموزشی استاندارد و باکیفیت بالا و حجم پایین تولید نمود.
 - امکان ضبط صدا برای اسلاید به صورت مجزا و بعد همگام‌سازی با اسلاید را دارد.
 - خروجی تولید شده به صورت HTML5 هست که قابل تطبیق با مرورگرها و دستگاه‌های مختلف هست.
 - استفاده از لایه بندی‌های سفارشی صفحات با درج نشانه دانشگاه، عکس و مشخصات استاد وجود دارد.
 - غیرقابل داندلود بودن محتوای تولید شده، از روی سامانه. البته در صورت تمایل استاد می‌توان محتوا را به صورت فایل زیپ و قابل داندلود هم گذاشت.
 - امکان افزودن کوئیز و محتوای تعاملی به محتوا
 - امکان به‌روزرسانی ساده محتواهای ضبط شده
 - پشتیبانی از استانداردهای آموزش الکترونیکی که قابلیت ردیابی فعالیت‌های دانشجو، رعایت حق تألیف (عدم امکان داندلود)، امکان ادامه دادن از محل قطع شده قبلی و ... را می‌دهد.
 - پشتیبانی کامل از زبان فارسی
 - امکان الزام کردن دانشجو به دیدن محتوا به دفعات
 - حجم کمتر محتوای تولید شده نسبت به محتواهای مشابه
- نرم افزارهای مشابه این نرم افزار هم وجود دارند از جمله Articulate Studio, Adobe Presenter و Camtasia Studio البته پشتیبانی از زبان فارسی در آنها کمتر است. این نرم افزار بهترین و مناسب ترین نرم افزار برای درس‌هایی است که در آنها از اسلاید برای تدریس استفاده می‌شود.

۵- نرم افزار پاورپوینت

خود نرم‌افزار پاورپوینت مایکروسافت هم امکاناتی مختصر برای گذاشتن صدا و ویدئو بر روی اسلایدها و تهیه فایل خروجی فیلم دارد که می‌توان از آن استفاده نمود ولی استفاده از روش قبلی اکیداً توصیه می‌شود.

۶- نرم افزار Adobe Captivate

نرم افزاری بسیار حرفه‌ای در سطح دنیا برای تولید انواع محتوای چندرسانه‌ای پیشرفته با قابلیت تعامل است. یکی از موارد مهم در نرم‌افزار کپیویت که آن را از دیگر نرم‌افزارهای تولید محتوای الکترونیکی متمایز می‌کند ایجاد انواع مختلف پروژه‌های محتوای الکترونیکی از جمله پروژه‌های آزمون، محتواهای قابل تطبیق با مرورگرها و دستگاه‌های مختلف (responsive)، پروژه‌های شبیه‌سازی نرم‌افزاری و است که حتی این امکان در این محیط وجود دارد که بتوان ترکیبی از این پروژه‌ها را به صورت یک پروژه واحد استفاده کرد و همچنین بتوان خروجی‌های مختلفی از پروژه‌های تولید شده ایجاد کرد. مهم‌ترین عیب آن این است که نیاز به دستگاه نسبتاً پیشرفته‌ای دارد و کار کردن با آن دشوار است. از امکانات این نرم‌افزار می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- امکان فیلم‌برداری از صفحه‌نمایش با سطح کیفی بسیار بالا با افزودن صدا از میکروفن و یا افزودن متن و فعالیت‌های تعاملی از طریق نرم‌افزار در هنگام ویرایش
- امکان طراحی اسلایدهای بسیار حرفه‌ای
- امکان ایجاد آزمون‌های الکترونیکی
- پشتیبانی از چند ویدئو با قالب‌های مختلف به صورت هم‌زمان
- افکت‌های متنوع برای ساخت پویانمایی
- امکان ذخیره کردن به صورت HTML5
- امکان دریافت ورودی از دیگر نرم‌افزارها
- امکان ایجاد محتواهای استاندارد آموزش الکترونیکی
- امکان ایجاد خروجی باکیفیت و حجم‌های مطلوب
- امکان تولید محتوا بدون انجام کدنویسی (استفاده از دستورات آماده)

۷- ابزارهای داخل سامانه مودل

در داخل خود سامانه مودل هم ابزارهایی برای تولید محتوا گذاشته شده مثل "مبحث درسی" که امکانات خوبی در اختیار مؤلف می گذارد. از جمله این امکانات موارد زیر هست:

- امکان بخش کردن محتوا در صفحات مختلف
- امکان استفاده از محتواهای چندرسانه ای در صفحات مختلف
- امکان درج سؤال در بین صفحات
- امکان هدایت دانشجو به صفحات مختلف بر اساس نتیجه پاسخگویی دانشجو به سؤالات
- گزارش نمره کل سؤالهای پرسیده شده در محتوا
- امکان الزام کردن دانشجو به دیدن محتوا به دفعات
- پشتیبانی کامل از زبان فارسی
- امکان به روزرسانی ساده محتواهای ضبط شده

در صورتی که استاد درس محتوای چندرسانه ای به صفحات مختلف اضافه کند، از این ابزار هم می توان برای ایجاد محتوای الکترونیکی آموزشی بهره برد.

زاهدان – خیابان دانشگاه - دانشگاه سیستان و بلوچستان
تلفن تماس: ۰۵۴۳۱۱۳۲۰۰۰ تلفن فکس: ۰۵۴۳۱۱۳۲۰۹۸